

LIBERTATEA

ABONAMENTUL: „Libertatea” cu „Foala Interesantă” şi „Plugarul Luminat” — 120 Lei pe an, 60 Lei pe $\frac{1}{2}$ an, 30 Lei pe $\frac{1}{4}$ de an.
 Pentru ţărani, preoţi, învăţători, mici meseriaşi şi mici negustori: „Libertatea” cu „Foala Interesantă” şi „Plugarul Luminat” 100 Lei pe an, 50 Lei pe jumătate de an 25 Lei pe un pătrar de an. — Deosebite, foile nu se dau.
 Pentru străinătate: Iugoslavia, Cehoslovacia 200 Lei. — Pentru America, 200 Lei pe an, trimişi prin cec de bancă folii la Orăştie.

Redacţia în Orăştie (Trans.) | Foale pentru popor. | Director, Pr. IOAN MOŢA | Apare în fiecare Joi | Administraţia în Orăştie Trans.)

Pilda Americii.

Să facem ce face America, nu ce zice ea din gură.

Nimenia mai mult ca America (înţelege Statele Unite Nord Americane) n'a venit să dea statelor din Europa mai multe lecţii, cum să se poarte cu popoare minoritare, streine, dintre hotarele lor. Să fii aşa şi aşa de îngăduitor cu ele, să le laşi pe scaun alături de tine, să fii se urce chiar în cap când vor binevol... Streinii ce-ţi vin din afară (mai ales de-or fi Jidani) să-ţi primeşti cu bine, ca pe „oaspeţi”, să-ţi laşi să se aşeze şi ei aci, că doar astăzi avem „dreptul omului” de a trăi ori-unde, pe tot globul...

Aşa ne sfătuie pe noi. Dar uite ce face dăscăliţoarea noastră bună: Ea, având un pic de frică, cât de multă, de poporul japonez, — deşi între ea şi Japonia nu este ca hotar un şanţ ori un rând de stâlpi, ci o mare uriaşă pe care trebuie să mergi 16—20 de zile cu vapor de cel mai mare, — nu suferă pe Japonezi, Doamne fereşte, să-ţi între în ţară şi să se aşeze pe pământul ei! A făcut lege nouă, acum după războiu, prin care îi opreşte pe aceşti „vecini” (de cari îi desparte o lume de ape!) de a intra şi a se aşeza în America!

Iar mai nou iaca ce cetim în ziarul „America” din Cleveland: Ci că în cei din urmă 10 ani, în America s'au iscodit (inventat) atâtea maşini nouă pentru lucrarea în pământ la scosul de cărbuni din minele de cărbuni, încât azi jumătate din munca ce o făcea omul, o fac — maşinile. Jumătate din muncitorii din pământ de pân'acum, sunt daţi la o parte, lăpădaţi, ca ne-mai fiind de trebuinţă!

Se întreabă, în faţa acestui lucru, ziarul, ca toată lumea de acolo, ce e de făcut cu uriaşul număr de oameni rămaşi fără câştig, când ei tot din munca aceea au trăit o viaţă întreagă şi nici nu prea cunosc alt fel de muncă? Că locuitorii din ţinuturile miniere (cu bălşaguri) sufar îngrozitor. Ca să nu-î lase să moară de foame, li-s'a dat şi lor de lucru 2 zile pe săptămână, un fel de pomană. Dar s'a văzut că asta nu-î de-ajuns. Atunci s'a luat altă hotărâre: Mulţimea de cetăţeni americani ajunşi în mizerie (lipsă), să fie duşi în alte ţinuturi, în cari lucrează lucrători streini!

Dar ce va fi cu aceştia? Şi se răspunde: „Asta li doare prea puţin pe Americani. În ţara lor, americanii de baştină (de naştere de acolo) sunt cei dintâi, către cari deregătorile americane au cele dintâi îndatoriri! Mai mult: minierii americani, cari doresc să părăsească lucrul din mine (din

bălşaguri), vor putea să înlocuiască pe muncitorii streini din industria oţelului!” E o nedreptate, zice ziarul, dar, adaugă, aşa fiind felul de a judeca acolo: „e mai uşor a face o nedreptate streinului neîncetăţenit, decât Americanului de naştere”...

Se copere adevărat nedreptatea după cuvintele încetăţenit sau neîncetăţenit, de fapt e: *înlăturarea streinului şi toată luarea aminte şi toată grija, arditate feţ de oamnenii tăi.*

Iar când şi pentru „cetăţenii” tăi nu ai mai avea locuri destule de câştig, apoi, tot după legea de mai sus, i ai împărţi şi pe ei în: cetăţeni de sânge englez, cetăţeni de sânge german, italian rus, polon, ungar, român..., şi iar ai zice: *„In latăta linie ai miei”, înţelege: „cetăţenii cei de un sânge cu minele”, — şi numai apoi cetalalţi!*

La noi aşa se face? Nu! La noi se face cum ne spune America din gură, din carte, de pe hârtie, — nu cum face ea la ea acasă! La noi graniţele sunt deschise pentru toţi vagabonzii şi mişciii şi duşmanii noştri, din ţările vecine, cari vin ca la moşta lor, şi joacă la noi pe masă ca acolo unde pisica nu-î acasă, — încât am început a ne sufoca, a nu mai putea răsufla de îmbulzala lor!

S'ar putea întâmpla aşa ceva în America cetăţenilor americani de baştină, de naştere de mil de ani?

Înţeleg conducătorii noştri de ţară, glasul tainic şi totuşi aşa de împede grăitor, al faptelor Americel, de a-şi apăra binele şi fericirea cetăţenilor ei, naintea tuturor poveştilor de „umanitate”, de „dreptul omului”, de „libertate pentru toţi?”

Dă, Doamnă, şi conducătorilor noştri de ţară mintea Americanilor!

Şi la Bucureşti — ea la Cluj!

Studenţimea nu mai suferă pe internaţionali!

A sosit la Bucureşti un fel de Costaforu ori Bacalbaşa al Franţei, slugoi al jidanilor, cari vor să zăpăcească lumea cu palavre despre „dreptul omului” care a fi mai presus de dreptul naţiunilor.

H. Guernut chiamă pe Costaforu francez care a venit să vorbească Românilor la Bucureşti. S'a închiriat sala mare a Palatului ziaristilor. Guernut a fost condus de Dr.

Lupu, acest alt tip de Costaforu, cap ţărănist şi... aliat al Partidului Naţional de sub conducerea dior Iorga şi Maniu, în al căror partid încă va picura din veninul ideilor sale internaţionale...

Dar cum în sală erau un număr mare de studenţi, ei au făcut aci, ce i-au făcut lui Bacalbaşa la Cluj: nu au lăsat pe Costaforu franţuzesc să vorbească! Advocatul Al. Bacalogiu i-a arătat streinului, că la Paris a lăsat să se vorbească, sub scutul „Ligel Dreptului omului”, plin de venin contra României, cerându-se de vorbitorii acestui „Drept”, că România să dea napol Ungurilor Ardealul şi Ruşilor Basarabia! Cu ce drept vine să ne vorbească aei la noi acasă?

Şi l'au huldut frumos pe jidanul francez, — de a plecat plouat de-acolo, fără a putea grăi!

Pară-î bine că a scăpat cu atâtea şi ei şi Dr. Lupu care îl conducea!..

M. Sa Regele şi Regina

pleacă azi, Joi în 25 Iunie, dela Sinaia, spre Franţa, la băile Bag-nole de l'Orne, unde Regele va face cură (lecuire) de boala ce l'a atins, timp de 6 săptămâni. Pleacă cu tren Regal peste Jugoslavia, Italia, la Paris, şi de aci la locul de băi, fără a se opri nicăiri. La întoarcere, prin mijlocul lui August, se va opri 2—3 zile în Paris şi poate şi la Roma. În vederea plecării Maestăşilor Lor, întâiul Ministru a conchemat pe toţi Ministri pe azi, Joi, la Sinaia spre a fi de faţă la plecarea, spre a dori M. Sale întoarcere în deplină sănătate.

Un sămănător de fapte bune.

„Casele Naţionale” ale diul General Manolescu, pentru înlăturarea din popor a unui mare rău.

Încă din zilele războiului, un foarte vrednic fiu al ţărănimii din vechiul Regat, pe atunci Colonelul azi Generalul Ioan Manolescu, cunoscând starea de umilă sărăcie sufletească a satelor din

Ţară, — şi-a pus de gând să-şi închine, după războiu, toată munca vieţii sale, înfiinţării de „Case Naţionale” la sate, bune Case de cetire, de teatru, de conferinţe, de învăţători şi îndemnuri bune, — pentru a ridica sufleteşte poporul dela sate din vechea ţară. Şi încheindu-se pacea, di Colonel Manolescu a ieşit din armată spunând: „Sint, că de azi incolo e mai mare nevoie de mine la sate,

decât la oaste...” Şi de atunci trăeşte pentru înfiinţarea de Case Naţionale, unele după altele prin comune, ca tot atâtea fântâni făr-mecate la care să se adape poporul cel iubit de dânsul, ca de fiul bun ce din acel popor s'a ridicat... Şi au sporit Casele Naţionale în vechiul Regat în chip frumos, — cam aşa cum la noi în Ardeal răsar şi sporesc de sine, prin vrednicia când a preotului, când a învăţătorului, când a amândurora, fără vre-un îmbold de mai sus. Şi di General Manolescu e azi bine cunoscut şi jos în popor şi în cercurile înalte culturale din Ţară, ca un sămănător de fapte bune, prin înfiinţarea de Case Naţionale, atât de binevoitoare poporului.

Cu plăcere cetim acum prin foile d. Generalul Manolescu face azi o nouă chemare, ca un glas de alarmă: Chiamă pe toţi câţi sprijinesc Casele Naţionale şi înţeleg rostul lor, să pornească la luptă pentru *oprirea poporului de a lunea mai departe pe povârnişul beuturii, a beţiei, a acestel hidre blăstămate, care are zecl de capete, sute de urmări rele!* Beutorul e un om cu trup bolnav, căci ori-cât de sănătos l'ar fi dat părinţii lui, beutura l-i slăbeşte l-i putrezeşte de viu, mintea l-o tâmpeşte, îi dă copii hăbăuci, ne-buni de nimica, iar în al 3-lea rând de nepoţi, ne-amul beţivului e stâns!.. „Minte sănătoasă în trup sănătos!” — au zis înţelepţii noştri străbuni, Romanii. Dar beutorul nu poate avea corp sănătos, şi aşa nici minte sănătoasă nu mai poate să-lăşlul într'insul. Pe omul stricat de beatură îl porţi de coarne cum vrei, îl bagi în prăpăstii cum îţi place, şi-î sărăceşti cum poţeşti. Ba dela o vreme nu trebuie să mai vrei tu, că *îţi cere el să-î scufunzi zi de zi tot mai adânc în prăpăd, dându-î să bea, ori ajutându-î să ajungă la beatură.*

Aşa un om, — aşa un popor! Şi pe poporul căzut în această patimă, îl îndoi cum vrei, îl călăreşti cum vrei, îl storci cum îţi place, el e mai mult un animal fără minte, care merge încotro îl împing alţii din jurul lui, cu capul treaz.

Şi, nu fie cu supărare dacă spunem ce vedem: Poporul nostru, şi dacă nu tot, dar în mare parte e *căzut de-abinele în patima beuturii.* Sunt ţinuturi unde şi femeile beau la rând cu bărbaţii. Al opri de pe acest povârniş, e a-î face cel mai mare bine ce se poate! Că: de nu se opreşte, — *în prăpăstie se trezeşte!*

Înţelegeţi acum şi taina de ce Jidanii se bat pe capete să fînă ei crâgmele prin satele româneşti: pentru că ei, duşmanii ascunşi cum

Cel înlăturat e un Român vrednic, cumnatul prea vrednicului părinte Buracu, fost preot în Mehădia, azi director adm. la Teatrul din T-Severin.

Oamenii au bun simț au înaintat recurs la Conzistoriul din Caransebeș, — care vom vedea de o fi de-o părere cu învățătorul Teodor Schidlof.

Așteptăm cu nerăbdare pentru a lua și noi hotărârile noastre, ca urmări firești a acestei pălmuiți a mândriei noastre de Români și de creștini!

S. C. econom.

Așteptăm și noi, cu răbdare, hotărârea veneratului Conzistoriu dela Caransebeș, pe care rugăm pe frațele C. S. să ni-o facă și nouă cunoscută, spre a ne bucura cu toții de ea, sau spe a ne întrista. Dar nu putem vătămă Conzistoriul din Caransebeș nici cu bănuiala, că ar putea da întărire hotărârii nebune dela Prigor. Conzistoriul va trebui:

1, să tragă la răspundere și să afie pe vinovații pentru paguba ce s'a făcut bisericii, dându-se casele parohiei cu arânda cea mică, peste Contract, încă un an și jumătate;

2, să arate nenorocitul învățător înfrățit cu Jidanul, că dacă are un Român și creștin care licitează și el alături de Jidan, apoi și la preț egal (de-o potrivă de mare), numai Românul poate căpăta casa în chirie, — dar mi-te când acela dă cu una a 3 a parte mai mult ca jidanul!

Să-i spună învățătorului Toader Schidloff (care și pe vremea Ungurilor era tot împotriva Românilor curați, și sta la coate cu ungurii și Jidanii), că cu păreri ca aceea, că e rău să fie numai Români curați în comună, și e bine dacă sunt și Jidanii printre ei, dumnealui să meargă — la Palestina!

Până să spunem tot ce am avea de spus în pricina asta atât de rușinoasă, — așteptăm hotărârea Conzistoriului dela Caransebeș.

Poporul nostru nu e rău, dar dacă suferă întotdeauna pe doi aruncați mășic (jidovesc) între ei, — iată îl fac să iee hotărâri proaste, din cari îl dorim o repede desmetecre.

Glasul vremilor de azi vorbește alt-fel decât dascălul iubitor de streini Toader Schidlof din Prigor.

El n'aude acest glas?

NOUȚĂȚI

Pr. Sfinția Sa Episcopul gr.-catolic D. Niculescu a Lugojului, a fost primit la Orăștie cu multă căldură de credincioșii P. S. Sale, și cu frumoasă poartă de triumf. Duminecă a primit în casa parohială gr. cat. autoritățile, delegațiile din loc. A făcut impresie neplăcută faptul, că biserica ortodoxă nu s'a înfățișat la recepții. Prea se arată o încordare supărătoare între frați și între două biserici surori. Prin comunele vecine, pe cari P. S. Sa le-a cercetat, s'au prezentat și preoții ortodocși, poporul mestecat. Pe când încheem foaia, P. S. Sa e încă între noi, prin comune, mângâindu-și credincioșii și dându-le sfaturi întăritoare de credință.

Așezarea în scaun noului Episcop ortodox al Aradului Dr. Grigore Comșa, se va face cu mare paradă în ziua de 12 Iulie, prin Pr. sf. Sa Episcopul Bădescu dela Caransebeș. Vor lua parte delegațiile civile și militare și Ministrul Cultelor, apoi solii de ale protopoplatelor din toată Dieceza.

Gimnaziul în Câmpeni. Un comitet de buni Români, a hotărât să adune banii de lipsă pentru înălțarea unei zidiri, în care să se deschidă în Câmpeni un Gimnaziu (clasele 1—4 ale Liceului) pe sarmașii poporului Moșilor, acolo în creeriile Munților Apuseni, unde până-acum noi n'am putut, iar Ungurii n'au vrut să dea o școală mai de samă.

Comitetul pentru strângerea de bani pentru zidire, a tipărit Cărți postale ilustrate cu chipurile celor 3 eroi ai Munților apuseni Horia-Cloșca-Crișan, cari se vând în folosul Gimnaziului.

Români, cari în librării (prăvăliile) de cărți cumpărați atâtea „ilustrate“ cu vederi te miri de pe unde și cu ce rost, — cereți de azi înainte în ori-ce Librărie: ilustrate cu Horia-Cloșca-Crișan, ce se vând în folosul „Gimnaziului Horia“ — cum se va numi acela, — și pe de acelea scrieți iubitorilor vostri, tinzând prin asta și o mână de ajutor acelui șezământ care să fie vatra de lumină pe sarmașii scumpulor nostri frați Moși.

Vetre de casă pentru coloniști. Pentru ca coloniștii români poștiți și ajutați de stat a se așeza prin ținuturile dela hotarele țării, cari sunt prea pline de neamuri streine, — să aibă mai multă atragere și voce a se așeza pe acolo, Ministeriul de Agricultură a hotărât să le dea numai moșoarele bune, de 5—8 jugăre, ci și loc de casă, câte 1 jugăr (2 pogoane) de pământ ales. Li-se dă la toți lâng'olaltă, ca să fie împreună, formând vatră de sat nouă, unde să se simtă bine.

Uciagașii advocaților Ciordaș și Bolcaș din Beluș, au ajuns la judecată. Când, în 1919, armatele ungurești se retrăgeau și din Bihor spre Ungaria, ele au săvârșit multe barbarii. La Beluș au prins într-o noapte pe doi advocați cinstiți, cunoscuți ca buni Români, Dr. Ciordaș și Dr. Bolcaș, și i-au scos afară în câmp, lâng'un sat vecin, i-a silit să și sape groapa ei singuri și apoi băgându-i în groapă, i-au omorât în chip barbar, îngropându-i așazicând de vii.

La Făgăraș au împușcat, ca pe-un câne, așa în drum, cum mergea naștea jandarmilor, pe prea cinstitul avocat Dr. Șenchea. În câteva locuri au prins preoți și i-au aruncat în râu legând petri de gâtul lor, ca să nu mai iasă afară, — de au fost pescuiți abia după luni de zile, te miri unde pe râu în jos, oprți în ceva petri ori rădăcini!

Nu putea să nu bată Dzeu pe astfel de păcătoși, precum i-a și bătut, că-și perdură jumătate din țară. Și Români au fost în războiu, și Români au mai dat câte-un pat de pușcă, câte 25, câte-un pumn îndesat cutărui dușman prins, — dar la sălbătăcie de asta, ca Ungurii și Bulgarii, nu s'au datat nicăiri și nici odată!

Un ofițer ungar din cel cari au dus pe Ciordaș și Bolcaș din casa lor, la comanda honvezească scl-gășe, — a cutezat să vie napoi și a fost recunoscut în Oradea-Mare și arestat, împreună cu alt ortac al său. În luna asta li-s'a desbătut procesul pentru uciderea sălbatecă a celor doi Români, cari nu le greșiseră cu nimic. Vre-o 3 săptămâni a ținut procesul, căci s'au ascultat vre-o 200 de martori.

În 20 Iunie s'a dat judecata: Locotenentul (filhognogul) Magoș Iozsef, care a ridicat pe Ciordaș din pat de l'a dus la comanda per-

zătoare, neputându-se dovedi că l'a dus și la locul de perzare, deși e prea cu puțință că tot el a avut și această însărcinare de călău, — a fost osândit la 9 ani muncă sălnică, iar ortacul său Sachs Henrik la 1 an și jumătate temniță. Alți vre-o 4 inși, bănuți a fi fost părtași ai mișeliei, neputându-se dovedi de au fost ori nu, au fost scoși de sub urmărire.

Nefericților tineri advocați uciși în acest chip tiran, — li-se va ridica un Monument în piața orașului Beluș.

Adunarea liberalilor la Deva. Dumineca trecută s'a ținut la Deva adunarea partidului „liberal“ din județ. S'a adunat lume multă din tot județul, ca atunci când se pune toată administrația să miște primăriile și pe oamenii ce au legături cu ele. A sosit la Deva d. întâl Ministru Brătianu, cu încă 6 Miniștri. Au fost primiți la gară de lume multă; primarul orașului, d. Herbay a salutat pe înalții oaspeți, dl I. I. C. Brătianu a răspuns. Au mers apoi la Palatul județean, unde li s'au prezentat slujbașii, — și pe urmă au mers în sala Teatrului orășenesc, unde s'a ținut „congresul“ partidului și s'au rostit vorbiri cari au scos la iveală ce a înfăptuit partidul liberal în timpul de 3½ ani, de când e la putere. Sala era foarte

plină de lume, care asculta, dar de aplaudat, aplaudau numai puțin, — căci partea cea mai mare din lumea adusă, a venit nu ca făcând parte din partidul liberal, ci „ca să vadă pe conducătorii țării...“ A urmat banchet în Casina Națională, unde s'au rostit numeroase vorbiri.

— O supărătoare greșală s'a făcut în legătură cu această adunare. Din porunca nu știu cui, au fost oprite toate petrecerile ce erau puse pe acea zi, în Plasa Deva și Orăștie, — ori și mai departe. Meseriașii români din Orăștie aveau și ei petrecere la pădure (amănată odată pentru vreme rea), și au fost oprți a o ținea! — Ce rost au avut aceste oprilești? Ele au fost o nedreptate și o volnicie, care a stricat liberalilor de zece ori cât cred dâșii. Am auzit pe unii spunând, mahniti: Numai la zile de mari nenorociri pe țară, de jale mare venită pe neașteptate, se opresc petrecerile din țară. Conducătorii liberali au vrut să ne arate că e „o zi de jale“ pentru județ ținerea congresului lor, de au oprit petrecerile?

Vânzare de cal. În 26 Iunie la orele 10 dimineța, se va ține licitație publică, în târgul de vite al orașului Orăștie, pentru vinderea a doi cal de tracțiune, proprietatea Cercului de Recrutare al Reg. 92 Inf.

Procesul Corneliu Zelea-Codreanu

pentru împușcarea volnicului polițai Manciu.

v.

Urmând șirul apărătorilor, la cuvântul:

Dl Hortopan

din Târgu-Jiu, spunând în numele Românilor din județul Gorj: Din Vladimirusul nostru a plecat Tudor, să ducă valul răzbușător și curățitor de zbiri străini; din Vladimirusul nostru a plecat furtunoasă eroina dela Jiu Ecaterina Teodoroiu, dând suflet luptătorilor până s'a făcut o țărănă cu ei, fără a cunoaște darea înapoi! Gorjul nostru este gata ori-când a face jertfa cea mare când i-s'e cere! E rândul nostru acum, domniilor jurați din Severinul vecin cu Gorjul, să dați proba vitejiei voastre sufletești, scriind o pagină frumoasă în Cartea neamului prin aceea, că nu trimiteți la ocnă un tiner cu suflet de alui Tudor, năzuitor tot așa spre curățirea țării de noua ei năpădire de către o burulană veninoasă streină, — ci dându-i liber țării, ca să poată lucra pentru planul său cel iubitor de neam.

Colonel Cătușeanu:

Dacă mi-am ținut de datorie și că-mi face cinste a veni și a apăra aici, e pentru că Corneliu Codreanu nu este, în conștiința mea (în sufletul meu), un vinovat de „crima“ ce i-se pune în sarcină, căci nu a săvârșit fapta lui împotriva unui vecin, unui creștin, ce nu i-a greșit nimic, ci a pedepsit pe un vrășmaș al luotei însăși, pe un vânzător al ei și al neamului. Și noi, cari știm ce e războiul și ce nenorocire sunt în război trădătorii trecuți pe partea vrășmașului, nu puteam sta de-o parte ca să nu venim să vă atragem, dlor jurați, luarea aminte, că judecați fapta unui luptător față de un trădător! Uitați-vă dar în conștiința DVoastre, nainte de a vă spune cuvântul dv., care e hotăritor.

Adv. Negru Negriștești

din Focșani: Socot că desbateră a fost chiar prea largă, totuși o cercetare din partea tuturor cari doresc a se rosi, nu e de prisos, căci acum voim să dovedim simțământul nației. Și acela e îmbucurător: Cele 20.000 de declarațiuni ale apărătorilor înștiințai din toată țara, arată că neamul s'a trezit, nația e trează! Cercetătorul istoric al zilelor noastre va găsi mult în acele declarații. N'a fost proces în istoria neamului nostru, în jurul căruia arătarea sufletului românesc să se unească mai frumos! Pacea dela Versailles ne cere unele stări de lucruri, pe gustul oarecui care nu știe ce e la noi. Dar drumul păcii dela Versailles trece peste Mărăștii! La Mărăștii s'a făcut mărirea și unirea neamului nostru, la Versailles numai s'a scris pe hârtie ce noi am fost scriși cu sabia pe câmpul de luptă! Și istoria aceasta frumoasă, n'o putem încheia cu un capitu de umilire, poruncit dela nici un fel de masă verde!..

S'a încheiat un războiu și s'a început altul. Acela de un fel, acesta de altfel. Pacea aceluia s'a încheiat cu tragerea hotarelor, — acesta se va încheia dând răspuns la întrebarea, că cine e stăpân al nou croitelor hotare? Războiul acesta nou s'a pornit din Moldova, pentru-că ea este cea mai mult în suferință! O pildă: În Moldova am ajuns să nu ne mai putem judeca la anumite date, căci Evreii au stăruit, și cei de sus s'au plecat. — Numai stăruesc asupra lui Manciu și Codreanu, căci le știți istoria, din spusele martorilor, doar atât că, s'a plinit și aci scriptura: Cel ce scoate sabia, de sable va peri! Am venit de departe mulți, ca să vă cerem, dlor jurați, pe acești luptători. Suntem în ajunul înălțării Domnului! Dela DV. atâră, că pe când vom

pleca de aici, să ajungem acasă cu sufletele înălțate, că știm pe Codreanu liber, în mijlocul nostru.

Studentul I. Sava

dela Iași: Vorbesc în numele Asociației studenților creștini dela Iași. Ce i-se impută colegului nostru Codreanu? Că a pușcat pe Manciu. Dar ați auzit cum îi zic acelui neom toți cei cu judecată dreaptă: balaur, șarpe, grozăvenie, noi îi zicem trădător (vânzător) de neam! Peste șerpi, peste balauri se poate trece, lovindu-i cu piciorul, dar peste trădătorul de neam nu! S'a întâmplat că el a fost împușcat de Codreanu. Nu-i vinovat pentru asta. De n'o făcea el, trebuia s'o facem noi toți! — Corneliu! Te așteptăm afară!..

Studentul I. Rob

din Cernăuți: Spune, în numele studenților din Cernăuți, că a venit aci, aducând sufletele tuturor colegilor săi, ca să ceară liberarea lui Codreanu. Nu în temniță e locul astor fel de fil ai neamului, dar nici în scaunele moi, ci în fruntea șirelor luptătoare, unde el se și doresc. Codreanu e un mare fiu al Moldovei, care pentru felul cum merge drept spre țintă, e atât de iubit de Românii Bucovineni, dornici și ei de libertate, căci sunt primejdii la fel cu Moldovenii, — încât după liberare îl vor împrietări la Câmpulung, ca să vie și pe acolo, aprinzând și pe acolo focul sfânt al sforțării spre libertate!

Studentul C. Dragoș

din București, spune: Intregă studențimea vine să și spună aici cuvântul. Sunt 3 ani de când studenții s'au tulburat și au plecat la luptă. Nu mizeria (sărăcia) în care trăesc, i-a pus în mișcare, ci simțirea primejdiei ce ne paște! Românii au câștigat hotarele, Jidanii le trag tolosul. Măne, ferește-ne Doamne, țara asta va fi a lor. De aceea întreaga studențime e lângă Codreanu, care a ridicat cel mai inimos steagul luptei de înlăturare a primejdiei. Faceți, dlor jurași, ca verdictul DVoastră să fie fala Mehedințului, aducător de fericire și să fie sărbătoare pentru neam!

Studentul Cameniță

din Turnu-Severin: vorbesc în numele studenților Mehedințeni, cari s'au solidarizat (s'au mărturisit una, întru toate cu Corneliu Codreanu. Dacă el s'a jertfit în chip atât de larg, nici noi nu ne vom precupeți jertfa noastră la clasul ei. Dațini-l numai liber!

Dna Henrietta Gavrilescu

advocat în Târgu-Ocna (Moldova:) Am venit să aduc aici și cuvântul femeii române. Mi s'a lăsat mie rolul de a vorbi azi (ziua a 4-a) pe urmă, ca să se vadă ce poate duce pe umerii săi sexul slab, femeia. Umerii mei sunt slabi, dar au sprijin puternic pe umerii celorlalte 3000 de femei cari s'au înștiințat apărătoare în acest proces, și sprijinesc prin glasul lor, grațiu meu. Și mă sprijinesc milioanele de mame române, cari sunt cu noi, grăesc prin mine.

Am venit aici să mă lupt pentru dreptatea unei mișcări, — dar n'am cu cine mă lupta. Cu dl Procuror au dat luptă înalțășii mei în vorbire, eu aflui de prisos a duce lupta mai departe împotriva dsale, căci eu am văzut ceva mai mult decât colegii mei... Dl Procuror a scos de sub învinuire pe 5 din 6 acuzați, și a oprit numai pe 1 sub

acuză încă, pe Corneliu Codreanu. Dar când a făcut-o asta, eu am văzut în ochiul dlui Procuror o lacrimă, care prin glasul ei tainic vă spunea DVoastre, dlor jurași: Să-l achitați și pe el!.. Prin această lacrimă eu am celtit în sufletul dlui Procuror, și pe urma acestei cetiri, — nu am de ce să mai lupt împotriva dsale.

M'aș lupta cu Costaforu, dar el nu e aici, a dezertat! Dar și de ar fi aci, nu m'aș lupta cu el, căci nu aflui vrădnic a mă lupta cu un om, care n'a venit aici să apere o dreptate, ci să-și cetească o conferință proastă, o lîngușire jidanilor.

M'ar putea întreba cineva: Cum de eu, femeie, nu apăr pe femeia Dna Manciu? Nu o apăr, căci noi femeile simțim. Simțim bucuria, dar mai ales durerea. Iar o femeie care-și plimbă „durerea” dela un capăt al țării la altul, o așterne în broșuri (cărțile) și o vântură așa prin țară, aceea nu are durere, pe aceea nu o pot apăra.

Apăr însă dreptatea unei lupte dimpreună cu cele 3000 de apărătoare din acest proces, arătând că femela română, când e vorba de lupta neamului, e alături de bărbați. Și alături de ei vin cu drag să apăr pe acești studenți și studente, căci și eu am 2 copii și o fată, cari vor fi odată studenți, și prin lupta care o dăm, năzuim ca pe atunci când și ai noștri copii vor fi studenți, să nu mai fie brute (oameni fără simțire) ca Manciu, care să-l schinguiască, cum acesta a schinguit pe aceștia!

Cercetând fondul (temelia) luptei, în care Codreanu și soții săi se zvircolesc: pricina cu Evreii, — aflui că această luptă nu e numai dorită, ci e o nevoie de viață pentru noi, ca neam. Ne poruncesc contractele de pace să lăsăm loc liber ori-cui aici la noi? Dar pe de-asupra tuturor tratatelor de pace, trece demnitatea națională (mândria de neam) care nu poate fi supusă acelora!

Ori care ar fi literele acelor legi, acelea sunt litere de gheață pe cari suntem darori să le topim cu căldura inimilor noastre. Puteți Dvoastre, dlor jurași, să treceți peste aceasta? Dvoastre, care aveți aici atâtea urme sfinte ale latinității neamului nostru, care aveți aci picloarele Podului lui Traian, drumurile zidite de el și călcate de picloarele lui și a mândrilor lui legionare, unde fiecare stâncă, fiecare țărnam vă vorbește de marelui nostru trecut, de nobila noastră pogorâre din un neam ales, — aici să fie osândit Corneliu Codreanu care luptă pentru mândria acestui neam și pentru a înlătura de pe gâtul lui piclorul unui neam păcătos, ce vrea să l strivească la pământ? Nu! Dvoastră nu puteți rosti o astfel de osândire!

(Vom urma a da frumoasele cuvântări!)

Nu-l poate...

Românul nu poate intra în casa judecată lui de Comisia de încușturire, întărită de poliție, de armată, de toți cei ce ar fi să aibă puterea în mână!.. Pentru-că stăpânul e — jidan și acela nu vrea să lase pe Român să intre!..

„Gazeta Bucovinei” din Cernăuți ne povestește un lucru care ne face ca să ne vedem ca într'o oglindă, ce mămăligi neferite suntem!..

Un slujbaș român luat la Primăria din Cernăuți, având lipsă de casă, și-a găsit una potrivită lui, — în cartirul mare al unui Jidan,

Lazar Linker, care avea cu chirie mai multe odăi din o casă mare. Românul s'a înțeles cu jupân Linker să-l dea 2 odăi, și asta s'a învoit. S'a învoit și proprietarul casei și poliția.

Atunci slujbașul a intrat în casă, ducându-și în ea o parte din mobila sa. Peste noapte însă, jupânul s'a răzgândit și a zis: Nu mai dau casa, — mai ales nu unui Valah goim. Și a dat mobila creștinului afară, punând pe a sa în locul ei. Omul s'a dus într'o seară și s'a pus în pat în camera ce știa că e a lui. Măne a venit jidanul cu încă 2-3 mișei, și a luat frumos la ghioturi în pat pe slujbașul român, care mai era și bolnav, sărmanul, — și l'au aruncat afară ca pe un cerșetor. Iazadar a întrevănit poliția (poate mai mult de formă, decât alevea!), în zadar primăria, — Jidanul li-a pus picioru'n prag și nu și nu!

Și acum slujbașul român scrie prin gazete să-i de cineva loc de bunăvoie, că e bolnav, și soția și un copil, — și în casa judecată lui de cel în drept, nu poate intra, fiindcă — nu poate da afară pe chirieșul, care odată se învoise..

„Nu l poate” da afară!
Aici zace grozăvia poveștii!
De-aș fi eu și dta sau un student universitar român, hêi, cum ar mai „putea” poliția română să ne dea afară de unde ea nu vrea să ne vadă și ne-ar duce unde n'am vrea noi să ne vedem, — în temniță! Dar pe Jidanul Lazar Linker, auzi dta!, „nu-l poate” da afară de acolo, de unde judecata tuturor deregătorilor în drept, au hotărât să lase!

Apoi, sărmanii mei frați Români, — acest viitor ne așteaptă în țara noastră, nu peste mult, de-om mai fi conduși ca azi, de vechile partide politice, cele pline de jidani în cojoacele lor, și ele pline de datorii față de Jidani!
Ce rușine și nenorocire!

Consiliul orașului Orăștie

Nr. 1225/920 adm.

Publicațiune.

Primăria orașului Orăștie publică concurs pentru confecționarea alor 1270 tăblițe de finchea sau material compozite de metal corespunzătoare și convenabilă, în mărime de 16/16 cm. necesare pentru a fi provăzute cu tăblițe cu număr și numirea stradel (pe fiecare tăbliță): toate casele de pe teritoriul orașului Orăștie.

Ofertele închise și sigilate se vor înalinta până la 16 August 1925 ora 12, la Primăria orașului, unde se pot lua și informațiunile necesare în toate zilele de lucru.

Orăștie, din șed. cons. Orăștie, înaltă la 15 Junie 1925.
(442) 1-1 HERLEA primar.

S'a pierdut cartea de lu-cru a lui Iosif Călean. — Cine o va găsi și se adreseze la Iosif Călean, m. zidar, Orăștie. (439 a) 1-1

Case cu local de crășmă, în care a fost încă crășmă, stând din 4 camere (odăi), pivniță și grădină bună, sunt de vânzare, la:

Ioan Muntean
Valea Sânjorzului, p. Crișeni (Călan) (440) 1-1 — j. Hunedorei —

De vânzare:

un Locomobil de 4 Puteri, 7 Atmosfere, fabricat „Ruston”, e de vânzare la subscribul.
Prețul: 15.000 Lei. (441) 1-6

Sabin Papiu.
Albăuția. str. Sf. Nicolae 37

UN PIAN (Klawier) în stare bună, e de vânzare.
Adresa la admin. foll. (437) 2-2

Doi învățăcei, (433) 2-3

— se primesc la subscribul. Să aibă cel puțin școala primară și vârsta trecută de 14 ani.

Ioan Lazar
maestru curelar, Orăștie
str. A. Mureșan (Fabricii) 3.

Casă de vinvarie în Deva:

In Str. Prințul Carol (Hunyadi ut): Nr. 72, stând din 3 odăi, 2 bucătării și 2 camere de platră, 1 odale, o bucătărie, 1 cameră dia lemn, un mare grajd și șură, pe un teritoriul de 1387 st. □

In caz de cumpărare mutarea în ea e liberă.
Informațiunile acolo în casă, cu proprietarul ei. (432) 2-3

Consiliul orașului Orăștie.

Nr. 1271/1925 adm.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publică că orașul Orăștie, în conformitate cu art. 72-84 din legea asupra Contabilității publice, eserândează morile sale „Moara de Jos”, pe cale de licitațiune publică, cu oferte numai scrise și sigilate, pe un timp până la 31 Decembrie 1927.

Licitațiunea se va ținea la 1 August 1925, orele 9 a. m., în sala de ședințe a Consiliului orașenesc.
Prețul de strigare (esarândere) e de 60.000 Lei.

Condițiunile de licitațiune se pot vedea, în orele oficioase, în birourile Consiliului orașenesc.

Orăștie, la 4 Malu 1925.
(435) 2-2 HERLEA, primar.

Ocaziune rară!
AFACERE SOLIDA, FOARTE RENTABILA
Intr'un mare centru industrial din Ardeal din motive familiare, se vinde fără sarcini, e mare prăvălie (boltă) de coloniale, cereale și beuturi spirtease, și Mare debit de sare. Are căutare bună, legături bine stabilite. Contract de chirie asigurat până în 1927. Inventar, aranjament și mărfuri de vre-o două milioane Lei. Informațiuni mai detaliate dă Redacția.
(431) 2-3